

Vår andra konvention med Frankrike, dess särdrag och specialstämplar

av Bertil I. Larsson

Inledning

Följande artikel utgör en fri fortsättning på den uppsats om vår första konvention med Frankrike, som publicerades i *Posttryttaren* 1996. Eftersom läsarna förmodligen är desamma lämnar jag nu inledningsvis information om vad som ytterligare framkommit beträffande den första konventionen.

För de inledande förhandlingsförslagen redogörs kortfattat men förhållandevis mycket spaltutrymme har däremot givits åt utdrag ur två brev skrivna av generaldirektör Roos till Kungl. Maj:t behandlande dels viktenhetsproblematiken, dels brevbäringsavgiften. Båda är mästerligt analyserade av Roos som troliga stötestenar i de kommande förhandlingarna om den nya konventionen.

Endast paragrafer rörande brevposten har citerats från konventionen och från det tillhörande expeditionsreglementet. Dessa har i en del fall kommenterats direkt i avslutning till texten.

Den portotabell "A", som tillhör konventionen har kompletterats med en sidotabell vilken utvisar artikelnummer som användes i avräkningarna mellan de båda postverken. Dessa nummer stämplades i stället för lösenbelopp på obetalda brev som transiterade Frankrike med destination Sverige. Detta är sannolikt okänt för många samlare.

.....

BERTIL I. LARSSON är född 1931.

Han tog efter avslutad folkskola anställning på en elfirma och har sedan dess varit elektriciteten trogen. En lägre ingenjörsexamen följde och så småningom, efter fritidsstudier, civilingenjörsexamen på KTH. De nära femtio yrkesverksamma åren har fördelats tämligen jämnt mellan dels teknik, avslutad med chefsskapet för ASEA's konstruktionskontor för stora, roterande maskiner, dels internationella affärer, krönt av chefsskapet för ASEA's vattenkraftverksamhet. De sista tio arbetsåren ägnades åt internationell affärsverksamhet med London som bas och där avnjutes nu pension tillsammans med hustru Kersti, även hon filatelist.

.....

Använda specialstämplar redovisas med historik och avtryck. De oklarheter som framkommit beträffande decimstämplarna redovisas. Kortfattat, och detta i brist på uppgifter, informeras om stämplarnas förekomstfrekvens, varvid noteras att praktiskt taget alla är sällsynta.

En kort redogörelse lämnas för använda franska avräkningsstämplar, ett ämne som mig veterligen ej tidigare behandlats i svensk litteratur.

Ingående redogörs för den delning av

brevbäringsavgiften, som skulle ske mellan länderna och uppgift lämnas om det beräknade antalet brev som sänts från Frankrike.

Vidare behandlas den utökning i antalet förbindelser mellan England och Sverige som på svenskt initiativ tillkom som beredskap i händelse av totalblockad av Frankrike under kriget med Preussen.

Slutligen har behandlats de ändringar, som gjordes under konventionens giltighetstid beträffande utväxlingskontor.

Komplettering av 1996 års uppsats om vår första konvention med Frankrike

Jag har i det arkiv, som generalpostdirektören Roos efterlämnat, funnit en översättning till svenska av expeditionsreglementet. Det är i handskrift och verkar vara mångfaldigat i någon form av hektografering. En kopia finns nu på Postmuseum.

Stamparna "PP", "PD" och "Chargé" graverades av hovgravören Salmson och levererades till postkamrerare Winroth på Kungliga General Post Styrelsen (KGPS) den 13.12. 1854.

Förfäktningar

I det nya avtal som Preussen och Sverige slöt år 1864 ingick en sänkning av transitkostnaden från 1 Franc (Fr) 60 centimes (ctms) till 1 Fr 10 ctms per 30 gram brev i sluten postsäck mellan Sverige och Frankrike via Preussen (= Tyska Postföreningen).

Av skrivelser mellan KGPS och Kungl. Maj:t under slutet av år 1864 framgår att Sverige "å ministeriell väg" gjort framställning om sänkning av de portosatser som gällde enligt den fransk-svensk/norska konventionen av år 1854. Från svensk synpunkt borde antingen grundportot sänkas från 1 Fr till 90 ctms varav Sverige borde få 40 och Frankrike 50 ctms eller, om portot bibehölls till 1 Fr, Sverige borde få 45 och Frankrike 55 ctms. Eftersom Frankrike betalade transitavgifterna mellan tysk och fransk gräns skulle dessa förslag ge även Sverige del av transitkostnadssänkningen via Preussen. Det franska svaret blev att någon fördelningsändring

inte kunde komma ifråga, men att man i en additionell konvention borde ändra den enkla brevvikten till 10 g, att det betalda portot mellan de två länderna skulle sänkas till 80, men det obetalda portot förbli 100 ctms. Portot och enkla brevvikten för brev transiterande Frankrike skulle förbli oförändrat. Det norska portot skulle ändras i proportion till det svenska.

Detta franska förslag innebar att båda postverken skulle få proportionsvis lika stor minskning på intäktsidan genom portoned-sättningen. Eftersom Frankrike från sin portoandel betalade transitkostnaden, innebar förslaget att minskningen av den preussiska transitkostnaden skulle komma enbart det franska postverket till godo. KGPS rekommenderade därför Kungl. Maj:t att åtminstone för tillfället avslå detta förslag samt att inleda förhandlingar med Danmark om att sänka transitkostnaden för fransk-svensk brevsäck genom Danmark till 3 Sgr per 30 gram netto brevvikt, vilket motsvarade sjöportot mellan Preussen och Sverige enligt det senaste fördraget mellan dessa parter. Nya konventioner som tillkom under år 1865 mellan Danmark-Sverige och Danmark-Preussen kom att medföra avsevärt lägre transitkostnad via Danmark och framtvängde förhandlingar mellan Preussen och Sverige beträffande sänkning av sjöportot mellan de båda länderna. Enligt gällande avtal skulle detta sjöporto sättas lika den danska transitavgiften. Sannolikheten att i de nya förhandlingarna uppnå detta bedömdes så stor, att Kungl. Maj:t gav KGPS i uppdrag att inkomma med förhandlingsförslag till nytt avtal med Frankrike baserat på en sådan sjöportosänkning. Ett sådant förslag framlades av KGPS enligt ett 47-sidigt brevkoncept författat av Roos och daterat 13.10. 1865. I huvudsak skisseras villkor snarlika det slutgiltiga avtalets. Det skulle föra för långt att här återge stora delar av detta förslag, men som ett exempel på författarens analysförmåga och ämbetsmannamässiga språkbehandling återges nedan hans behandling av problemet med olika viktenheter i olika länder – ett stycke posthistoria i sig:

Vigtenheten utgör för bref, enligt nu gällande konvention (Art.VIII) 7 1/2 gr eller 1/2 lod, hvilken sistnämnda vigtsats sedermera, genom Rikets Ständers, den 12 juli 1860 i nåder gillade beslut, blifvit förändrad till 1 1/2 ort, som med 1/16 dels ort understiger den konventionsenliga vigten.

Gång efter annan hafva, särdeles under den sednaste tiden, dels genom E. K. Maj:ts Beskickning i Paris, dels genom fransyska Postadministrationen, blifvit av korrespondenter i Frankrike hos KGP-Styrelsen anmälde klagomål deröfver att bref, som obetalade blifvit från Svensk ort afsända, försedda med vederbörande postanstalts anteckning derom, att tyngden uppgått till mer än enkel brefvigt, vid framkomsten befunnits väga vida mindre än 7 1/2 grammer; hwadan klaganderne ansett dubbelt porto icke hafva bort dem för sådana bref påföras. Och om äfven tillfälliga omständigheter – såsom t. ex. att vid inlemnandet å afsändande postanstalten brefpappret varit fuktigt eller derå häftat någon del skrifsand, som sedermera bortfållit – kunna föranleda dertill att ett brefs verkliga vikt blir vid afsändandet och framkomsten i någon mon olika, har dock, med särskildt afseende å den efter konventionens afslutande vidtagna förändring i Svenska brefvigten, KGP-Styrelse ansett sig, i fall af förenämnda beskaffenhet, icke kunna eller böra förvägra klaganderne restitution af den högre portoavgift, som blifvit dem affordrad.

De flesta af de antydda olägenheterna förekommas genom antagandet af en gemensam vigtenhet. Som sådan har efterhand den Fransyska gramvigten blifvit erkänd inom de flesta Europeiska Postverk. Äfven i de sednaste afslutade Svenska Postfördrag med Danmark och med Preussen, har enkla brefvigten blifvit bestämd i grammer, ehuru, på grund af särskilda aftal med dessa länders PostStyrelser, vid de Svenska postanstalterna t. v. begagnas närmast motsvarande ortvigt. KGP-Styrelsen har emellertid vidtagit förberedande åtgärder för att vid postanstalterna gramvigt må kunna komma till användning vid taxeringen af all den korrespondens, för hvilken gällande fördrag stadga en sådan viktberäkning. Det bör således icke möta någon betänklighet att i ett blifvande Postfördrag med Frankrike bestämma vigtenheten ensamt i grammer.

I de flesta sednare tiders postfördrag, afslutade af Sverge, Danmark, de Tyska Staterne, Nederländerne, Belgien, England och Ryssland är enkla brefvigten bestämd till *femton* grammer. Pyreneiska halföns stater hafva deremot fortfarande fasthållit vid 7 1/2 grammers vigten. Då nu Frankrike för korrespondensen med Sverge och Norge will frångå denna sistnämnda vigtsats, hade i någon mon önskligt varit, att för denna korrespondens komma att gälla enahanda viktbestämmelse, som för största delen af all annan internationell brefväxling. Olägenheten af att för korrespondens adresserad till Frankrike eller som skall öfver detta land transitera, enkla brefvigten blefve en annan än den för annan utländsk brefväxling i allmänhet gällande, är dock icke af den betydighet att, om Frankrike – för hvars äfven interna brefbefordran 10 grammer utgöra vigtenheten – vidhåller detta sitt i detta afseende ofvanställda förslag, denna omständighet bör utgöra något hinder för träffandet af en öfverenskommelse i ämnet.

I ett nytt brev till Kungl. Maj:t daterat 7.2. 1867 och baserat på de senast avslutade fördragen med Danmark respektive Preussen och i ”öfrigt inträffade förhållanden” sammanfattar Roos ånyo de svenska, och till del även de norska synpunkterna, inför

tänkta, ministeriella förhandlingar. Även detta brev innehåller ett avsnitt analys av ett dåtida postalt arrangemang föga behandlat av våra posthistoriker, nämligen brevtuberingen. Han skriver:

Den omständigheten, att i Sverige, likasom i Norge, uppbäres en särskild afgift för försändelsernas hembärande till adressaterna.

Hvid alla de underhandlingar, som föregått de under de sednaste åren afslutade postfördrag, har blifvit framställt yrkande derpå att, sedan numera uppbärandet af en särskild brefbäringsavgift blifvit i de aldra flesta länder afskaffadt; Sv. Postverket måtte fränkännas rättigheten till en ytterligare afgifts uppbärande för hemsändandet till vederbörande adressater af försändelser, som ankommit från de länder, med hvilka fördragen afslutats.

Som grund härför har åberopats dels att genom uppbärandet af en dylik extra afgift för en del af brefbefordringen i väsentlig mon rubbas det genom fördragen fastställda förhållandet mellan de länderna till-

kommande andelar af postbefordringsafgiften i dess helhet, dels också att – medan i gemen all den Postverken tillkommande ersättning för de på dem ankommande åtgerder till underlättande af postförsändelsernas utväxlande mellan vederbörande afsändare och adressater, anses innefattas i de fördragsenligt fastställda franko- och portosatserne, – inträffade genom uppbärandet af en särskild brefbäringsavgift, ett motsatt och mot fördragets mening stridande förhållande, hvilket äfven har till följd att försändelser, befordrade mellan samma orter och under enahanda villkor i öfrigt, blifva, då de fortskaffas i den ena riktningen, dyrare än hvad fallet är då de afgå i den andra riktningen.

Hittills har i de afslutade fördragen icke influtit något stadgande af ofvanomförmälda beskaffenhet, men utan tvifvel skall, i samma mån som brefbäraravgiftens afskaffande hunnit blifva mera oinskränkt, allt större svårighet möta för postfördrags afslutande med bibehållande för Svenska Postverket af rättigheten till uppbärande af en särskild afgift som annorstädes icke ifrågakommer, eller också blifva nödvändigt att, om denna rättighet skall fortfarande erkännas, derför göra uppoffringar, som sannolikt komme att öfverväga förmonen af brefbäringsavgiftens bibehållande.

[...]

Medgifandet, på sätt från Norsk sida blifvit ifrågaställt, af en Frankrike tillkommande större portoandel för så lång tid som särskild brefbäraravgift kunde komma att upptagas, synes deremot Poststyrelsen dels i viss mån innebära ett icke fördelaktigt prejudikat, dels icke leda till häfvandet af den från Fransk sida ofta öfverklagade olägenheten deraf att, till följd af brefbäraravgiften, försändelser, som i olika riktningar fortskaffas mellan samma orter, icke äro underkastade enahanda afgifter.

Ett kärnfullt brev från Finansdepartementet daterat den 24.5. 1867 och ställt till KGPS meddelar:

Kongl. Maj:t har denna dag i nåder låtit sig föredragas Eder underdåniga skrifvelse den 7 nästlidne Februari ifråga om afslutande af ett nytt postfördrag mellan de Förenade Rikena och Frankrike; Och, som erfarenheten af de underhandlingar, hvilka emellan Kongl. Maj:ts Regering och den Kejsrerliga Franska varit en längre tid förda, angående en ny postkonvention, tydligen ådagalagt, att ingen dylik öfverenskommelse och följaktligen icke heller de fördelar, som genom en sådan, jämförd med de i flera delar numera olämpliga bestämmelserna i 1854 års postfördrag, borde kunna beredas åt korrespondenterna och postverken i de Förenade Rikena, står att ernå annorlunda än efter mundtliga och omedelbara förhandlingar emellan särskilda för ändamålet utsedde och i postförhållanden sakkunnige män, för hvilkas sammanträde i Paris tiden blifvit af Kejsrerl. Franska Regeringen föreslagen till den 1 nästkommande Juli, har Kongl. Maj:t täckts i nåder besluta, att Kommissarier för de Förenade Rikena, en för hvarterdera, skola förordnas att vid nämnda tid inställa sig i Paris och med den Franska General Post Direktören, eller det ombud, som från Fransk sida kan blifva utsedt, uppgöra ett förslag till ny postkonvention emellan de Förenade Rikena å ena, samt Frankrike, å andra sidan.

Jemte meddelande häraf, får jag tillika, på nådigste befallning, anmoda Eder inkomma med underdånigt förslag ej mindre å lämplig person att förordnas som Sveriges Kommissarie vid ifrågavarande underhandlingar än äfven till instruktion för samma Kommissarie.

Detta brev besvarade KGPS samma dag. Roos utsågs att förhandla och instruktionerna följde helt vad som tidigare brevlades framförts till och från Kongl. Maj:t.

Portot från Sverige till Frankrike via Preussen hade sänkts till 63 öre för frankerat och 77 öre för ofrankerat brev enligt taxan av den 23.4. 1867. Att det blev billigare att sända frankerade brev till Frankrike i öppen

post via Preussen än direkt i slutet säck ökade säkerligen intresset för förhandlingar.

Noggrant förda sammanställningar och förhandlingsnoteringar finns bevarade och är tillgängliga för den intresserade i det s. k. "Generaldirektören Roos Arkiv" på Riksarkivet.

Utdrag ur konventionen

POSTFÖRDRAG

emellan

de förenade konungarikena Sverige och Norge, å ena,

samt

Frankrike, å andra sidan;

afslutadt i Paris den 31 oktober 1867,

ratificerad i Stockholm den 22 november s. å.

Kommentar:

Jag har av utrymmesskäl slopat artiklar som uteslutande berör Norge, trycksaker o.d. samt sådana, som enbart berör administrativa rutiner etc.

ART. 1.

Mellan Svenska och Norska Postverken, å ena, samt Franska Postverket, å andra sidan, skola utvexlas bref, varuprover och trycksaker af alla slag, medelst anlitande af de staters poster, genom hvilkas område utbyte af slutna brefpaketer mellan förenämnde Postverk kan ega rum.

ART. 2.

Utgifterna för befordran mellan svenska eller norska gränsen och tysk gräns af de i föregående art. omförmälda slutna brefpaketer skola uteslutande bestridas af Svenska resp. Norska Postverken.

Deremot skall Franska Postverket ensamt åligga, att till Belgiska och Tyska Postverken utgifva ersättningen för fortskaffandet genom Belgien och Tyskland af nämnde slutna brefpaketer.

ART. 3.

Vid försändning af vanliga bref, d.v.s. sådana som icke äro rekommenderade, vare sig från Frankrike och Algeriet till Sverige och Norge eller från Sverige och Norge till Frankrike och Algeriet, ankomme på afsändaren att, efter som honom godt synes, antingen öfverlemna åt emottagaren att betala portot för ifrågavarande bref eller ock att sjelf i förväg utgöra det porto, som belöper för befordran till bestämmelseorten.

ART. 4.

Portoafgiften för vanliga, d.v.s. orekommenderade bref, som utvexlas mellan, å ena sidan, personer, som vistas i Frankrike eller Algeriet, och, å andra sidan, personer, som uppehålla sig i Sverige eller Norge, skall utgöras enligt nedanstående tariff:

Kommentar:

Den åberopade tariffen är i tabellform. Den har här av layoutskäl getts figurnummer och återfinns nedan som Fig. 1.

ART. 5.

Vanliga bref, hvilka styckewis försändas genom Frankrike, vare sig till Sverige från de länder, som finnas upptagna å den förevarande fördrag bifogade tab. A, eller från Sverige till de å tab. A upptagna länder, skola mellan Franska och Svenska Postverken utvexlas under de vilkor, som finnas å nämnda tabell angifna. Det är emedlertid öfverenskommet, att de genom tab. A för detta utbyte fastställda vilkor kunna förändras genom öfverenskommelse mellan Franska och Svenska Poststyrelserna.

Kommentar:

Observera att transitportosatserna kunde, och rimligen måste kunna ändras av poststyrelserna, medan portot mellan de fördragslutande parterna alltid skulle godkännas av ratificerande myndighet d.v.s. regering, konung e.d.

En förenklad kopia av tabell A har inkluderats. Se Fig. 4 nedan

ART. 7.

Franska Postverket är oförhindrad att till Svenska Postverket aflemna rekommenderade bref, adresserade till svenska orter, likasom att till Norska Postverket aflemna rekommenderade bref, som äro destinerade till orter i Norge.

På samma sätt äro Svenska och Norska Postverken oförhindrade att till Franska Postverket aflemna rekommenderade bref, adresserade till Frankrike och Algeriet, likasom, såvidt förhållandena sådant medgifva äfven till andra länder, till hvilka posten befordras genom Frankrike.

För rekommenderade bref skall alltid i förväg utgöras porto för befordran till bestämmelseorten.

Det är öfverenskommet, att värdepapper, gällande i hvar mans hand, icke må med posten försändas från det ena till det andra landet med mindre än att de äro inneslutna i rekommenderadt bref.

ART. 8.

För hvar rekommenderadt bref, som försändes från Frankrike eller Algeriet till Sverige eller Norge, skall, utöfver hvad som i porto belöper för vanligt bref af samma vikt, å afgångsorten erläggas en särskild afgift af 50 centimer; och likaledes för hvar rekommenderadt bref, som från Sverige eller Norge försändes till Frankrike eller Algeriet, utöfver det porto, som belöper för vanligt bref af samma vikt, å afgångsorten utgöras en särskild afgift af 35 öre om brefvet avsändes från Sverige, men af 11 skilling om detsamma afgår från Norge.

Fig. 1. Tariffstabell tillhörande konventionens ART. 4. Notera att de av Gen.-dir. Roos till Kungl. Maj:t framförda synpunkterna beträffande brevvikten blev verklighet. Att en stor del av världen använde 15 gram som enkelvikt bekymrade inte Frankrike, som höll fast vid 10 gram.

Notera även att kursen 100 ctms = 70 öre användes i denna konvention mot 72 öre i den första.

	Porto, som skall erläggas af af- sändare för frankeradt eller af emottagare för ofrankeradt bref för hvar vikt af 10 gram- mer eller del deraf.	För hvar brevet och för hvar vikt af 10 grammer eller del af 10 grammer skall redovisas:			
		af Franska Postverket till Postverket		till Franska Postverket av Postverket	
		i Sverige.	i Norge.	i Sverige.	i Norge.
Särskilda slag af bref:		centim.	centim.	centim.	centim.
franke- rade bref:	(från Frankrike (till Sverige	60 centim.	25	--	--
	(och Algeriet (till Norge	70 centim.	--	35	--
	(från Sverige till Frankrike	42 öre	--	--	35
	(och Algeriet	15 skilling	--	--	--
ofran- kerade bref:	(från Norge till Frankrike	56 öre	--	46 2/3	--
	(och Algeriet (till Norge	19 skilling	--	--	45
	(från Sverige till Frankrike	80 centim.	33 1/3	--	--
	(och Algeriet	90 centim.	--	45	--

ART. 9.

För hvar rekommenderadt bref, som, ställt till ort inom Sverge, aflämnas af Franska till Svenska Postverket, skall, utöfver den portoandel, som belöper enligt föregående 4 art., Franska Postverket till Svenska Postverket erlägga en särskild afgift af 20 centimer.

Likaledes skall, för hvar rekommenderadt bref, som Svenska Postverket aflemnar till Franska Postverket, och hvilket är ställt till någon ort inom Frankrike eller Algeriet, Svenska Postverket, utöfver den portoandel, som belöper enligt föregående 4 art., till Franska Postverket erlägga en särskild afgift af 30 centimer.

ART. 11

Hvad beträffar det porto och de särskilda afgifter, som böra af Svenska och Norska Postverken tillgodobäknas det Franska Postverket för rekommenderade bref, adresserade till de i föregående art. 5 och 6 omnämnda länder, skall beloppet häraf bestämmas genom öfverenskommelse mellan Franska Poststyrelsen samt Svenska och Norska Poststyrelserna, i enlighet med de fördrag, som för närvarande gälla eller framdeles kunna komma att afslutas.

ART. 12.

Går rekommenderadt bref förloradt, skall, inom två månader derefter, till afsändaren betalas en ersättning af 50 francs. Dock iakttages, att yrkande på dylik ersättning skall, för att vinna afseende, framställas inom sex månader från den dag, då det rekommenderade brefvet till befordran inlemnats. Har denna förfallotid gått till ända, ege vederbörande icke rätt till någon ersättning.

Den här ofvan stadgade ersättning skall, för såvidt rekommenderadt bref gått förloradt under befordran genom franskt, svenskt eller norskt område, drabba det Postverk, inom hvars område förlusten egt rum. Har förlusten inträffat under fortskaffandet mellan Frankrike och Sverge eller mellan Frankrike och Norge, skall ersättningskostnaden drabba det Postverk, hvilket det tillhört bestrida utgifterna för samma postbefordran.

ART. 13.

Varda från Frankrike och Algeriet till Sverge eller Norge eller ifrån Sverge eller Norge till Frankrike och Algeriet försända varuprovver, dagblad, tidningar, periodiska skrifter, häftade eller bundna böcker, broschyrer, musiktryck, kataloger, prospekter, annonser och andra tillkännagifvanden, vare sig att de äro tryckta, graveerade, litograferade eller autograferade, skola – i ena som i andra fallet – dessa försändelser frankeras ända fram till bestämmelseorten.

ART. 19.

Det är mellan de höga fördragsslutande magterna uttryckligen öfverenskommet, att bref, varuprovver och trycksaker af alla slag, afsända från Frankrike och Algeriet till Sverge eller Norge och tvärtom samt frankerade till bestämmelseorten i öfverensstämmelse med förevarande fördrag, icke under någon förevändning eller af hvad anledning det vara må, skola inom det land, der bestämmelseorten är belägen, drabbas af något porto eller något slags afgift, som komme att af mottagaren utgöras, med undantag endast för den brefbärareafgift, som i Sverge och Norge de försändelser äro underkastade, hvilka äro adresserade till personer, boende i städer, der brefven tillställas adressaterna genom Postverkens brefbärare.

Det är afgjort, att denna afgift icke skall öfverstiga 3 öre eller 1 skilling för hvart bref eller paket.

För att vidmagthålla de genom föregående art. 4 och 14 fastställda grunder för fördelningen af de afgifter, som skola uppbäras för försändelser, utvexlade mellan Franska samt Svenska och Norska Postverken, skola utöfver de genom förevarande fördrag bestämda afgifter för försändelser, som från det ena till det andra Postverket öfverlemnas, och så länge förbemälda brefbärareafgift fortfar, vid hvar års utgång, sistnämnde bägge Postverk till Franska Postverket utbetala ett belopp, motsvarande hälften af de brefbärareafgifter, som under det förflutna året uppburits för försändelser, hvilka af vederbörande Franska utvexlingskontor öfverlämnats till de Svenska eller Norska utvexlingskontoren.

För bestämmande af detta belopp skola hvar år Svenska och Norska Poststyrelserna låta under loppet af fjorton dagar verkställa en undersökning, deraf resultatet skall Franska Poststyrelsen delgifvas.

Kommentar:

Den tidigare i uppsatsen publicerade farhågan framförd av Roos till Kungl. Maj:t visade sig befogad. Denna gång tvingades han att acceptera en artikel beträffande delning av intäkterna från utbärning av konventionsposten. För denna undersökning redogörs närmare i ett senare kapitel.

ART. 26.

Vanliga och rekommenderade bref, varuprofver och trycksaker, hvilka blifvit oriktigt adresserade eller försända, skola å ömse sidor, utan dröjsmål, genom vederbörande utvexlingskontor återsändas, med beräkning med samma vikt och porto, hvartill dessa försändelser blifvit af det avsändande Postverket upptagna i räkenskapen med det andra Postverket.

Försändelser af nämnda slag, hvilka äro adresserade till personer, de der ombytt vistelseort, skola å ömse sidor återställas, belastade med det porto, hvilket skulle hafva bort af mottagaren utgöras.

ART. 27.

Vanliga och rekommenderade bref, varuprofver och trycksaker, hvilka blifvit mellan Franska Postverket, å ena, samt Svenska och Norska Postverken, å andra sidan, utvexlade, men, af hvad orsak det vara må, icke kunnat adressaterna tillställas, böra, å ena som andra sidan, vid månadens slut, eller oftare om ske kan, återsändas. De bland dessa försändelser, för hvilka porto blifvit debiteradt, skola återställas mot påförande af samma porto, som ursprungligen blifvit af det afsändande Postverket beräknadt.

De, hvilka blifvit aflemnade frankerade till bestämmelseorten, eller till det Postverks gräns, med hvilket försändelserna utvexlas, återsändas, utan att någon debitering eller kreditering af porto ifrågakommer.

ART. 28.

Franska Poststyrelsen samt Svenska och Norska Poststyrelserna skola, efter ömsesidig öfverenskommelse, bestämma de postanstalter, genom hvilka utvexlingen af postförsändelserna skall ega rum. De skola förordna om hvad iakttagas bör i afseende å försändelser, som blifvit med frimärken ofullständigt frankerade, vare sig att dessa försändelser afgått från Frankrike eller Algeriet, från Sverge eller Norge. De skola ordna dirigeringen af de försändelser, hvilka från ena som från andra sidan aflämnas, och uppställningen af de räkenskaper, som omförmälas i föregående art. 25, likasom i öfrigt meddela de detaljbestämmelser och de ordningsreglor, som äro nödvändiga för behörig verkställighet af de i förevarande fördrag innehållna föreskrifter.

Det är afgjort, att de här ofvan omförmälda detaljbestämmelser och ordningsreglor kunna, med ömsesidigt begifvande, af vederbörande Poststyrelser förändras så ofta samme Styrelser finna sådant af nödvändigheten påkallas.

ART. 29.

Detta fördrag skall ega gällande kraft från den dag, hvarom de fördragsslutande magterna öfverenskomma, efter det att detsamma blifvit kungjort i enlighet med de inom hvardera landet i sådant afseende bestående författningar; och detsamma skall förblifva gällande år ifrån år, intill dess att, ett år i förväg, den ena af de fördragsslutande magterna meddelat den andra sin afsigt att låta tillämpningen deraf upphöra.

Under detta sista år skall fördraget fortfara att ega sin fulla och oförkränkta tillämpning, på sådant sätt att genom uppsägningen icke sker någon förändring i afsende å betalningen och salderingen af räkenskaperna mellan Postverken, efter utgången af nämnda tidrymd.

ART. 30.

Förevarande fördrag skall ratificeras och dertill hörande ratifikationer utvexlas i Paris så snart ske kan. Till yttermera visso etc.

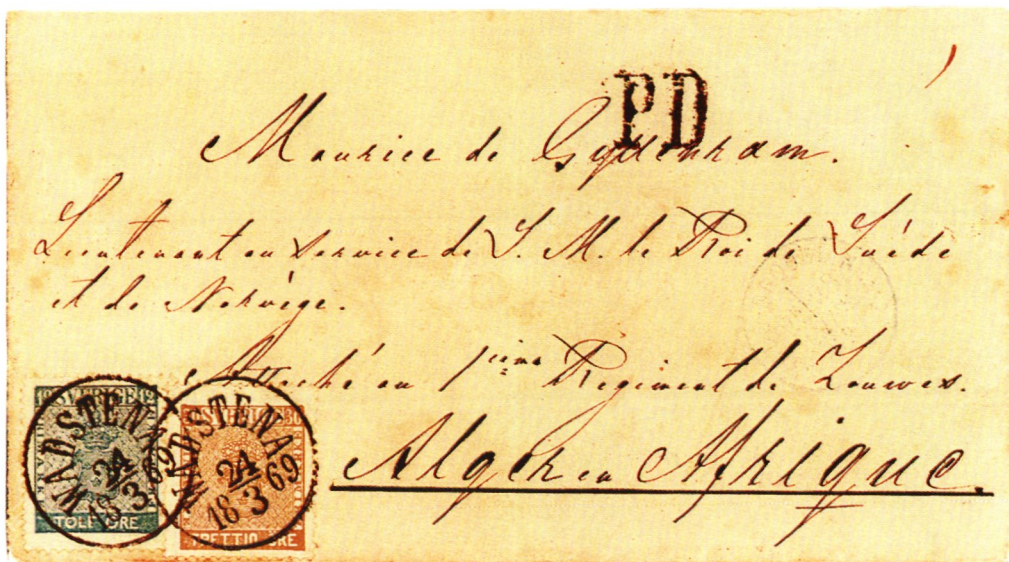

Fig. 2. Brev från Vadstena till Alger. Frankerat med 42 öre för betalt brev och därför stämplat PD.

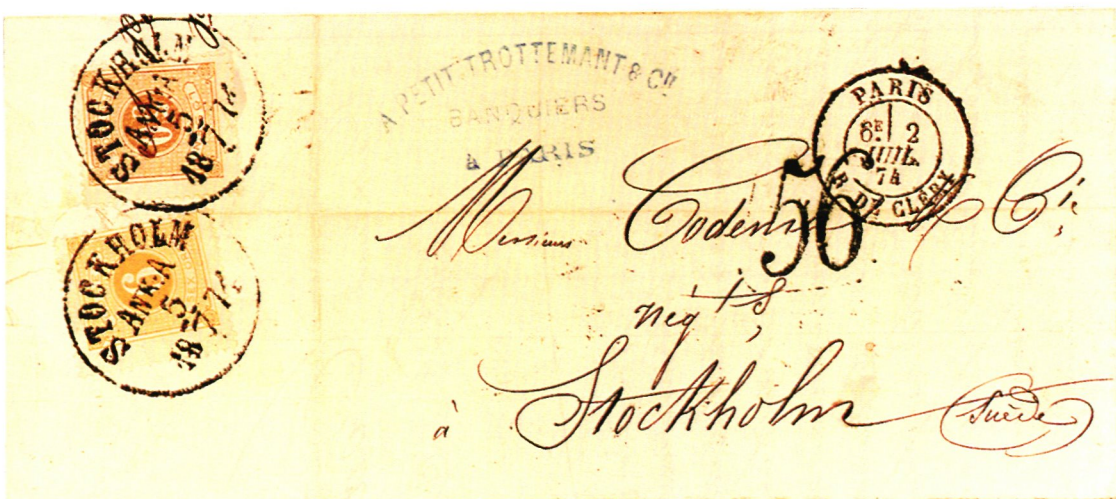

Fig. 3. Brev från Paris till Stockholm. Lösenportot för ofrankerat brev var 56 öre vilket stämplades som 56 på brevet i Frankrike. Lösenmärken påsattes i Stockholm och stämplades när mottagaren löste ut brevet.

Kommentarer till konventionens Tabell Litt. A:

Den i figur 4 visade Tabell A har i vissa avseenden förändrats i förhållande till den som finns i konventionen.

De huvudsakliga förändringarna är:

- ordningsföljden mellan ländergrupperna har ändrats så att artikelnumren i den till höger om tabellen införda kolumnen kommer i följd.
- långa uppräknings av små områden, exempelvis öar i Karibien, har givits gruppbeteckningar.
- i två kolumner har aktuella sifferuppgifter (33 1/3 och 25) införts i stället för anvisningstext.
- I kolumn 11 i den konvention, som i cirkulärform sändes till postkontoren finns ett tryckfel i det att texten där anger "– ofrankerade bref". Detta har av mig rättats till "– frankerade bref".

Litt. A Tabell, angifvande de vilkor, på hvilka böra mellan Svenska och Franska Postverken utvexlas bref, styckevis försända från länder, hvilkas transit besörjes af Frankrike, och vice versa.									
	Bref, adresserade till de i första kolumnen upptagna länder.			Bref, afsända från de i första kolumnen upptagna länder.					
	Franker- ringen.	Frankerings- gränsen.	Totalbeloppet af den afgift, som bör af innevånare i Sverige erläggas för hvar frankeradt brev, och för hvar vikt af 10 grammer eller del af 10 grammer.	Franker- ringen.	Frankerings- gränsen.	Totalbeloppet af den afgift, som bör af innevånare i Sverige erläggas för hvar frankeradt brev, beräknad för hvar vikt af 10 grammer eller del af 10 grammer.	öre	centimer	centimer
Uppgift å de länder, hvilkas brev utvexling med Sverige kan transitobefordras styckevis genom Frankrike.									
Spanien, Gibraltar	Ovill- korlig	Fransk ut- gångsgräns	42		Fransk in- gångsgräns	56		25	25
		Hamnar vid Stora Syd- oceanen, som anlöpas af britiska paketbåtar	81		Alexandria	69		46 2/3	63 2/3
Sydaustalien, Tasmanien (via Suez)	"								
Franska postkontor vid Levanten, Tunis, Tanger, Kyrkostaten, Grekland, Italien, Malta, Schweiz, Portugal	Beroende på afsän- daren	Bestämmelse- orten	66	Beroende på afsän- daren	Bestämmelse- orten	76		74 2/3	25

Till höger om tabellen har jag infört de artikelnummer som användes i avräkningen mellan de franska och svenska postverken för brev i fransk transit. Se expeditionsreglementets artikel 18 beträffande användningen av dessa.

Det är inte "tryckfel" från min sida när Brasilien och USA har portot 98 öre men övriga, lika avlägsna områden har 97 öre. Då fördelningen av portot är lika för både 97 och 98 öres-områdena måste ursprunget till differensen rimligen vara ett tryckfel. Eftersom även den franska utgåvan visar samma sak, har vi nog att friskriva KGPS och i stället skylla på Frankrike. Felet spred sig som havets vågor och våra portotabeller uppgjorda efter vad som sägs i konventionen visar även de att portot till USA var 98 men till Sandwichöarna 97 öre!

Ändringar i konventionens Tabell Litt. A:

Redan innan konventionen trätt i kraft, nämligen i brev daterat 29.1.1868, meddelade Frankrike att brev till Storbritannien kunde sändas via Frankrike på motsvarande villkor som gällde för Malta d.v.s. 66 öre betalt och 76 öre obetalt porto.

Expeditionsreglemente

Enligt konventionens ART. 28 skulle postverken sig emellan utarbeta detaljföreskrifter beträffande postutbytet. Detta resulterade i ett expeditionsreglemente.

Med brev daterat 21.9. 1867 översände Frankrike ett förslag till ett sådant reglemente, vilket bl.a. föreslog att konventionen skulle gälla från 1.2. 1868. Detta var samma dag som en motsvarande konvention mel-

lan Frankrike och Danmark skulle träda i kraft. Den enda notervärda anmärkningen i KGPS svar av den 14.10. 1867 är att man önskade att även Stockholm skulle bli utväxlingskontor. Så blev också fallet i den slutliga utgåvan.

Avgränsning av antalet artiklar redovisade nedan motsvarar vad som gjorts beträffande själva konventionen.

Art. 1.

Postutvexlingen emellan Svenska Postverket och Franska Postverket skall ega rum:

från Svenska Postverkets sida:

- 1:o genom postkontoret i Stockholm;
- 2:o genom postkontoret i Malmö;
- 3:o genom postkontoret i Ystad;
- 4:o genom postkupéexpeditionen å Södra Stambanan.

från Franska Postverkets sida:

- 1:o genom postkontoret i Paris;
- 2:o genom postkontoret i Lille;
- 3:o genom postkupéexpeditionen Paris – Erquelines;
- 4:o genom postkupéexpeditionen Lille – Calais;
- 5:o genom postkupéexpeditionen Forbach – Nancy;

Art. 2.

Postkontoret i Paris, postkontoret i Lille, och postkupéexpeditionerna Paris – Erquelines, Lille – Calais och Forbach – Nancy skola utvexla post med postkontoret i Stockholm under november med april månader; i Ystad under den årstid daglig ångbåtsförbindelse eger rum mellan Ystad och Stralsund; i Malmö under den tid nämnda förbindelse ej underhålles dagligen, samt slutligen med Södra Stambanans postkupéexpedition.

Art. 3.

Postförsändelser af alla slag, som utvexlas mellan Svenska Postverket och Franska Postverket skola dirigeras i öferensstämmelse med tab.A., bifgad detta reglemente.

Kommentar:

Jag har inte sett någon svenskspråkig Tabell A. Senare i uppsatsen, under rubriken: "Expeditionsreglementets Tabell A", lämnas en sammanfattning av tabellinnehållet.

Art. 4.

Bref, som afsändas vare sig från Frankrike och Algeriet till Sverige eller från Sverige till Frankrike, Algeriet och länder, till hvilka posten befordras genom Frankrike, kunna frankeras utaf afsändarne medelst frimärken, som användas uti det land, derifrån brefvet ursprungligen afgått.

Art. 5

I det fall att frimärkena å ett bref, vare sig till Frankrike och Algeriet eller till Sverige, icke uppgå till det belopp, som hade bort erläggas i franko till bestämmelseorten, skall detta bref anses såsom ofrankeradt och taxeras såsom sådant, dock med afdrag af frimärkenas värde.

Såsnart det tilläggsporto emottagare af ofullständigt frankeradt bref sålunda har att betala, ej slutar sig på ett jemnt tal af décime eller fem öre, uppbäres af Franska Postverket en décime för den öferskjutande delen af en décime, och af Svenska Postverket fem öre för den öferskjutande delen af fem öre.

Art. 6.

Värdet af de frimärken, hvilka finnas åsatta bref, som i föregående artikel omförmälas, krediteras det Postverk, till hvilket brefven afgått, och hvilket eger för dessa bref godtgöra Postverket å afsändningsorten lika afgift som för ofrankerade bref.

Art. 7.

Om värdet af de frimärken, med hvilka blifvit försedt ett genom Sverige eller genom Frankrike transiterande bref, understiger det belopp, som för detsamma i franko bör erläggas, skall detta bref anses såsom ofrankeradt; dock åligger det Postverk, till hvars fördel blifvit försålda de af avsändaren ändamålslost använda frimärkena att, i händelse af reklamation, återbära frimärkenas värde, vare sig till afsändaren eller till emottagaren, efter omständigheterna.

Utanskrifterna eller kuverterna, derå de utaf avsändaren ändamålslost använda frimärkena funnits anbragta, skola såsom bilagor åtfölja ansökning om återbekommande af frimärkenas värde.

Anspråk i berörda hänseende skola framställas inom sex månader efter den dag, då de ofullständigt frankerade brefven blifvit afsända.

Art. 8.

Svenska Postverket skall kunna genom Franska Postverket få befordrade rekommenderade bref till alla de länder, med hvilka genom fördraget den 31 oktober 1867 det blifvit invånare i Sverige beredt tillfälle att utvexla ofrankerade bref, härifrån Förenta Staterna undantagna.

Art. 9.

Den afgift, som Svenska Postverket godtgör Franska Postverket för rekommenderade bref, hvilka, på grund af föregående artikel, det förstnämnda af de bägge Postverken öfverlemnar till det sednare, skall vara lika med två gånger de motsvarande afgifter, hvilka, enligt bilagan A till fördraget af den 31 oktober 1867, äro fastställda såsom franko till bestämmelseorten för vanliga bref.

Hvad åter beträffar den afgift, som Franska Postverket å sin sida bör erlägga till Svenska Postverket för rekommenderade bref, hvilka Franska Postverket öfverlemnar till Svenska Postverket, skall densamma för hvart bref motsvara det fastställda frankot för ett vanligt bref af samma vikt, med tillägg af tjugofem centimer, utan afseende å brefvets vikt.

Art. 10.

Rekommenderade bref, hvilka afsändas från Frankrike och Algeriet till Sverige, likasom rekommenderade

bref, hvilka sändas från Sverge, vare sig till Frankrike och Algeriet eller till länder, med hvilka Sverge utvexlar postförsändelser styckewis i transit öfver Frankrike, skola vara kuverterade och förseglade med minst två sigill i fint lack. Dessa sigill, som böra hafva enahanda pregel, böra vara af beskaffenhet att särskildt utmärka afsändaren och skola anbringas på så sätt, att kuvertets alla snibbar genom dem sammanhållas.

Art. II.

Rekommenderade bref, hvilka från någondera sidan öfverlämnas jemlikt artikeln 7 af fördraget den 31 oktober 1867 och artikeln 8 af detta reglemente, skola å adressidan förses med rödt aftryck af en stämpel, innehållande ordet **Chargé**.

Art. 12.

Vanliga bref, rekommenderade bref, varuprofrer och trycksaker af alla slag, som afsändas från Franska Postverket underlydande postkontor till svenska postkontor eller från dessa till Frankrike, Algeriet och länder, dit postförsändelserna transiteras Frankrike, skola å adressidan förses med en stämpel, utvisande inlemningsdagen och afgångsorten.

Art. 13.

Förutom de i föregående artiklar omnämnda stämplat eller andra, hvilka afse att beteckna postförsändelsernas ursprung, skola vanliga och rekommenderade bref, varuprofrer och trycksaker, hvilka utvexlas mellan Svenska och Franska Postverken och blifvit frankerade till bestämmelseorten eller ock endast för någon del af vägen, förses å adressidan och så att det blifver iögonfallande, med rödt aftryck af en stämpel, som för vederbörande utvexlingskontor gifver tillkänna, i hvad mon frankering egt rum.

Stämpeln **PD** påtryckes sålunda vanliga och rekommenderade bref äfvensom varuprofrer och trycksaker, som blifvit frankerade till bestämmelseorten.

Stämpeln **PP** anbringas å bref och trycksaker, som blifvit delvis frankerade, med tillämpning af artiklarne 5 och 16 i fördraget af de 31 oktober 1867.

Stämpeln **Affranchissement insuffisant** påsättes de bref, som blifvit ofullständigt frankerade.

Kommentar:

PD står för Port payé jusqu'à Destination (porto betalt ända till adressorten) medan PP står för Port Partiel (porto betalt för en del av befördringsvägen). För de flesta är det nog lättare att komma ihåg de engelska översättningarna "Paid to Destination" och "Part Paid".

Art. 14.

Franska utvecklingskontoren anbringa å adressidan af ofrankerade bref, som afsändas från Frankrike och Algeriet till Sverge, siffror i svart färg, utvisande den lösen brefvens adressater hafva att erlægga.

Å sin sida skola svenska utvexlingskontoren anbringa å adressidan af ofrankerade bref, som afsändas från Sverge till Frankrike och Algeriet, siffror i svart färg, till betecknande af den lösen adressaterna af sagde bref hafva att betala.

Art. 15.

De siffror, hvilka enligt föreskrifterna i föregående artikel skola anbringas å ofrankerade bref, som afgå från Sverge till Frankrike och Algeriet, böra ega likhet med dem, som äro meddelade uti den till förevarande reglemente hörande bilagan B.

De portobelopp, hvilka franska utvexlingskontoren å sin sida böra åteckna de ofrankerade breffen, som från Frankrike och Algeriet afgå till Sverge, uttryckas med vanliga siffror.

Siffror, med hvilka betecknas det porto, som skall uppbäras för hvarit bref, hvars vikt icke öfverstiger tjugo grammer, böra anbringas medelst stämpel.

Kommentar:

Siffror enligt Bilagan B motsvarar vad som framgår av Postryttaren, 1996, sid. 64.

Observera att endast obetalda enkel- och dubbelportobrev mellan Frankrike/Algeriet och Sverige skulle stämplas med aktuellt lösenbelopp och alltså inte brev transiterande Frankrike.

Art. 16.

Det är öfverenskommet, att af alla de stämplat, hvilkas begagnande blifvit föreskrivet i föregående artikel 15, prof skall till det Postverk, som användandet af desamma åligger, öfverlämnas till det andra Postverket.

Kommentar:

Provstämplat för 56 och 112 (öre) skulle alltså sändas till Frankrike, som i sin tur skulle sända sådana för 8 och 16 (decimes) till Sverige.

Art. 17.

Såsnart ett bref uppgår till mer än enkel brefvigt, skall afsändande utvexlingskontoret, på adressidan i öfra venstra hörnet, med vanliga siffror utsätta antalet portosatser, som för samma bref skall upptagas i afräkningarne mellan de bägge Postverken.

Art. 18.

Franska utvexlingskontoren skola å adressen till de postförsändelser, hvilka i afräkningarne mellan bägge Postverken upptagas under artiklarne 15 – 24 af Frankrikes tillgodohafvande, anbringa en svart stämpel med initialbokstafven **F** och afräkningens artikelnummer.

Art. 29.

Portoavgifterna för bref, hvilka, vare sig af hvad orsak som helst, icke blifvit utlösta, och som därför af någotdera Postverket återsändas enligt artikeln 27 af fördraget den 31 oktober 1867, godtgöras icke det Postverk, till hvilket brefen ursprungligen afgått, med mindre än att beskaffenheten af brefsigillerna icke gifver anledning antaga det brefven varit öppnade.

Så kallade injurie- och attrappbref (eller sådane försändelser, som endast synas hafva tillkommit i afsigt att för blotta otidigheter eller värdelös makulatur ådraga mottagaren en portoutgift) skola likväl, äfven om de blifvit öppnade, kunna inbegripas bland bref, hvilka såsom outlösta återsändas.

Art. 33.

Det är öfverenskommet att bestämmelserna i fördraget af den 31 oktober 1867 och i detta reglemente skola lända till efterrättelse från och med den 1 februari 1868.

Häraf äro två likalydande exemplar upprättade och underskrifvna: i Paris den 17 november och i Stockholm den 31 december 1867.

WILHELM ROOS

ED. VANDAL

Kommentar:

De två likalydande exemplaren var, naturligtvis, avfattade på franska och ovanstående är den översättning som, ingående i ett cirkulär, utsändes till de svenska postkontoren i januari, 1868.

Fig. 5. Brev från Paris till Trollhättan. Det dubbla lösenportot för ofrankerat brev var 112 öre vilket stämplades som 112 på brevet i Frankrike.

Expeditionsreglementets Tabell A

Som tidigare nämnts har jag inte påträffat någon svenskspråkig utgåva av expeditionsreglementets tabell A och inte heller ingår någon franskspråkig tabell i det cirkulär av januari 1868 där reglementet är tryckt. För att jag ska kunna redogöra för de förändringar, som skedde under konventionens giltighetstid lämnas nedan huvudinnehållet i tabellen:

De fem franska utväxlingskontoren karterade på (d.v.s. adresserade postsäck till):

- Stockholm. Detta under månaderna november t.o.m. april. På Stockholm karterades då även alla postkontor norr om Stockholm.
- Malmö (Ystad under sommarmånaderna). På Malmö (Ystad) karterades även post till Anderslöv, Simrishamn, Skanör, Trelleborg och Ystad.
- Södra Stambanan (SSB). Post till övriga Sverige karterades på SSB.

Samtliga tre svenska utväxlingskontor karterade på Paris och Lille samt på postkupéerna mellan Lille och Calais, Forbach och Nancy, Erquelines och Paris.

Brev från Frankrike daterat 23.12.1867 och innehållande två lösenstampar

Detta brev har jag tyvärr inte kunnat finna på Postens Centralarkiv. Det diariefördes den 30.12. 1867 med texten: "med tvenne portostämplat". Detta avser otvivelaktigt de lösenstampar, som enligt expeditionsreglementets artikel 16 skulle tillsändas det svenska postverket att användas som modell för tillverkning av erforderligt antal stampar. Som senare kommer att framgå uppstår dock frågan om man från Frankrike sände rätt stämplat, d.v.s. sådana med valörerna 8 och 16 decimes, eller om man möjligen av misstag sände stampar med valörerna 6 och 12.

Postverkets internbeställning av stämplat

Av det i Fig. 6 avbildade brevkonceptet, daterat den 27.12. 1867 men expedierat först den 17.1. 1868, framgår att Persedelförrådet uppmanades att bl.a. beställa provstämplat (jämför expeditionsreglementets artikel 16) för 56 (enkelporto) och 112 öre (dubbelporto) att sedermera tillställas Frankrike. Konceptskrivaren trodde tydligen att man, i likhet med vad som skedde för den första konventionen, skulle skicka stämplat för samtliga förekommande portosatser. Vid kontrolläsning ströks dock alla utom 56 och 112. Dessa stämplat sändes till Frankrike med brev daterat 31.12. 1867, expedierat 3 (eller 4).1. 1868 och således långt innan internbeställningen kom Postersedelförrådet tillhanda. Huruvida dessa två provstämplat kom att användas endast som modell vid mångfaldigandet eller om de även kom i "aktivt bruk" är okänt.

Vidare uppmanades förrådet att beställa totalt tio av vardera Chargé, PD, PP och Affranchissement insuffisant (se exp.-reglementets artiklar 11 och 13) att användas av de svenska utväxlingskontoren.

Av de ovannämnda stämplatarna levererade gravör Barklund de två provstämplatarna redan 2.1. 1868 och de övriga 22.1. 1868. Allt enligt räkning i 1868 års Huvudboksverifikationer (HBV), B:153, sid. 493.

Man kan av ovanstående dra slutsatsen att den skriftliga internbeställningen var mera en ordningsfråga än en verklig beordring, eftersom en del stämplat redan var tillverkade när beställningsbrevet expedierades. Förmodligen hade en muntlig beställning gjorts tidigare.

Internbeställningens senare del avser tio decimstämplat av vardera "8" och "16" att tillverkas "enl. översänt prov". Helt klart är detta rätt specificerat men det är ändå decimstämplatarna, som vållar huvudbry. På Postmuseum finns nämligen stämplat för "10" och "20" använda under den första konventionens giltighetstid samt "8" och "16" använda under den andra konvention-

ens. *Men dessutom finns stämplat för "6" och "12" – lösenportosatser, som aldrig funnits för post till Frankrike från Sverige.*

Någon räkning från Barklund eller annan gravör avseende decimstämplat har jag inte funnit men väl en mystisk räkning från en annan leverantör enligt nedan.

Räkning från Jacques Lamm, Ludwigsbergs Gjuteri

Enligt Svensk Uppslagsbok erhöll en ingenjör Jacques Lamm år 1843 tillstånd att "anlägga och drifva gjuteri för jern och andra metaller" och grundade då Ludwigsbergs verkstad i Stockholm. Bland arkivhandlingarna (HBV 1868, B:153, sid. 489) finns från denna firma en räkning, specificerad som följer:

10 an Lefvererat 20 st Nummerstämplat				
med skaft				
				Rdr 20
21	d:o	12	d:o	Rdr 12
23	d:o	8	d:o	Rdr 8

Jacques Lamm

Attesterat

Stockholms Postinspektion

den 24 januari, 1868

B.G.Printz

Är detta räkningen för decimstämplatarna? De ger otvivelaktigt ett intryck av att vara gjutna med en efterföljande lätt slipning av siffrorna. Priset är påfallande lågt men ordet skaft kan ju avse en enkel, gjuten "pinne" för fastsättning av ett träskaft från annan leverantör. Stämplatarnas träskaft ger onekligen ett intryck av att vara amatörmässigt tillverkade jämfört med de eleganta skaft, som levererades av stämpelgravörerna.

Kan det t.o.m. vara så att den första satsen om 20 stämplat bestod av tio "6" och tio "12" felaktigt specificerade så av Persedelförrådet i en muntlig förbeställning? Beloppen 6 och 12 decimes motsvarade 42 och 84 öre, vilket var portot för förbetalda brev. Misstaget skulle då ha uppdagats vid leverans och en ny beställning gjorts avseende de korrekta stämplatarna "8" och "16" vilka kom att levereras i två omgångar, den 21

1867 den 27 december

229

För försländaren för all.
dena postmynd. försländ.

användare af stämpeln
att användas Enskilda Post.
akt.

Utl. appropager har med
ut till att låta tillverkade,
än skändande sig möjligen
göra låter, och därför till
K. Postverket att stämpeln,
hvilka enligt 16 art. af
Reglementet för tillämp-
ningen af det smutts-
Lagen och Transkripta den
31 mars 1867 afslutade
Postkonvention, vilka användas
användas af
Enskilda skedstämpeln

Fig. 6. Internbeställning av de specialstämplar, som var avsedda att användas av utväxlingskontoren för att uppfylla konventionens bestämmelser beträffande speciell stämpling.

för stämpling af afra-
 knade bref, samt af gå "från"
 Frankrike till Sverige och
 i något icke afvärtiga 20
 gramme.

Dessa stämplat, samt
 afvändas Rättshöfdar af
 svenska städer, skola be-
 stä i 56 in och 112 ore.

110

69

138

76

159

99

104

100

200

117

234

Därför har det utgått i
 förhållning om utskaffande af
 nödfullt antal
 Rättshöfdar gemmensamt, och
 som undannomade stämplat,
 för att beqväm af de svenska

förse och underkända
 stämplingkontor samt
 stämplat i tryckeriet,

230

parbunkelka, kuitka kammua,
 x0 stä i diett parbunkelka
 med miltelkanad. Tenniska
 abreckungskanter,
 skämpeln skage, som af
 af befördes 10 skämplar,
 skämpeln PD, 10 skämplar,
 " PP, 10 "
 " Skrädderiemat skage,
 10 skämplar,
 " 8 diemms, 10 "
 " 16 diemms, 10 "
skage,
 de kua iättamunde skämplarna
 ega tillhet med de af Tenniska
 General Post Lögarna utdelade
 kängande tillfägarer prof-

Rors
 Upp. 17/68. Lätgren

iordde med underbänk
 rechinglonten sam-
 mejst i tyglörte,

resp. den 23 januari, med totalt tio av vardera stämpeln.

En annan tänkbar förklaring skulle kunna vara att Frankrike levererade provstämplat enbart avsedda att säkerställa den principiella stämpelstilen men utan att visa de korrekta valörerna. Det som talar för detta är att det även i Norge förekom två stamplat med valörer som inte motsvarar de aktuella lösenportona. En av dem motsvarar det betalda enkelportot. Där, liksom i Sverige, har inga brev påträffats stämplade med dessa "felaktiga" valörer.

Leverans av specialstämplarna till de svenska utväxlingskontoren

Den 29.1.1868 levererades samtliga stamplat avsedda för de svenska utväxlingskontoren (HBV 1868, B:162). Två av vardera slaget levererades till Malmö (sid. 987), Stockholm (sid. 1082) och Ystad (sid. 1241). Motsvarande dokument för Södra Stambanan har ej påträffats, men bör omfatta fyra av vardera stampen.

Specialstämplarnas utseende och förekomstfrekvens

År 1869 begärde KGPS att avtryck skulle sändas in från samtliga postkontor av de stamplat som där var i bruk. Malmö stämplade sina avtryck den 13 september samma år och från en kopia har jag gjort en sammanställning av avtryck från de stamplat, som uteslutande användes för att uppfylla kraven i ifrågavarande konvention. Se figur 7.

För de flesta av dessa stämplat har jag ingen tillförlitlig förekomststatistik. De är alla mer eller mindre sällsynta och den enda, som är någorlunda frekvent är "PD". Av "PP" har jag inte sett något avtryck alls.

Jag har noterat elva brev med "Fr.p.s." varav två är från 1868, fyra från 1869 och inget från 1870. Jag har inte sett "St. UtV." men den förekommer på ett brev stämplat både med "Fr. p. s." och "St. UtV."

Stämplatna "56" och "112" slogs i Frankrike, men är att betrakta som svenska lösen-

stämplat. Jag har sett "56" på totalt 37 brev, antingen på bild eller i verkligheten. Av dessa är två ballongbrev sända från Paris i september 1870.

Dubbelpoststämplatn "112" är betydligt mera sällsynt och jag har bara sett den på 7 brev.

Bevarade stämpelstamplat

Stamparna för "PP", "PD" och "Chargé" är utan ram och finns bevarade på Postmuseum. Där finns också "8" och "16" använda för enkelt och dubbelt lösenporto, men även "6" och "12" vilka med stor sannolikhet aldrig använts men för vars tillkomst ingen fullständigt invändningsfri förklaring kunnat lämnas.

Franska avräkningsstämplar

Under den första konventionens giltighetstid skulle de franska utväxlingskontoren på försändelserna ange den eventuella lösen, som mottagaren hade att betala. Det var säkerligen en besvärlig uppgift att hålla rätt på alla lösenportosatser, som kunde uppträda på brev i transit genom Frankrike. Därför började man här, liksom i flera andra länder på kontinenten, att i stället använda sig av avräkningsstämplar. Dessa angav ett gruppnummer, som återfanns på brevkartor, besvaringar och räkenskaper etc. där det framgick hur mycket av det totala lösenbeloppet, som skulle tillföras Frankrike. Jag har i konventionens tabell A, på högra sidan, fört in de nummer som tillämpades på försändelser till Sverige. Så skulle exempelvis ett ofrankerat brev från Brasilien stämplas "F 21", och man kan ur tabellen se att av totala lösenportot, 117 öre, skulle Frankrike ha 131 2/3 ctms.

Avräkningsstämplar är i sig ett samlingsområde, som fascinerar många. Jag har förstått av samlarvänner i USA att av de stämplat som förekommer för denna konvention är flera hittills okända på brev.

8 CHARGÉ AFFRANCHISSEMENT
INSUFFISANT 16
PP PD Fr. p.s. St. Utv.

Fig. 7. Stämpelavtryck av de för denna konvention speciella stämplat vilka användes på de svenska utväxlingskontoren. Här avbildade i ungefär naturlig storlek.

Fig. 8. På Postmuseum bevarade stämpelstamplar. De två decimstämplarna till vänster har enkla skaft, förmodligen av björk. Till höger en stämpel med mer påkostat skaft, levererad av gravör.

Delning av brevbäringsavgiften med Frankrike

Redan i slutet av 1600-talet hade brevtudelnings införts i Stockholm. Inhemskas brev utdelades efter 14 dagar, om de inte dessförinnan avhämtats, medan utländska brev bars ut vid ankomsten. Det är mig okänt när postverket började debitera denna service, men en kungörelse av den 14 juni 1835 nämner att för båt- och diligensbrev "åligger det Post-Contoret att med brefdragare, som derföre är berättigad att af mottagaren åtnjuta wanlig wedergällning, eller en skilling Banco för hvarje bref, skyndsammeligens befordra desamme till sine ägare [...]". Ersättning för brevtudelnings kom att benämnas "brevbärarskilling" – en benämning som användes även efter myntreformen då ersättningen blev 3 öre i stället för en skilling.

Brevtudelnings i postverkets regi mot ersättning förekom även i Norge.

I samband med att den Allmänna Postföreningen trädde i kraft den 1 juli 1875 fick brevbäringsavgift ej längre debiteras för utdelning av brev från medlemsländerna. Detta meddelades postkontoren genom kungörelse 18 juni 1875. Allt efter hand som fler

och fler länder anslöt sig till postföreningen (sedermera postunionen) blev det naturligtvis färre och färre utlandsbrev som utdelades mot ersättning. Något datum när brevbäringsavgiften slopades för alla utlandsbrev har jag dock inte funnit.

För inhemska brev slopades brevbäringsavgiften från och med 1883 års ingång. Detta enligt kungörelse 26.5. 1882.

Som framgått av konventionens artikel 19, hade såväl Sverige som Norge förbundit sig att under en period omfattande fjorton dagar räkna det antal försändelser, som ankommit i slutens säck från Frankrike och för vilka brevbäringsavgift uppburits. Från det så framkomna siffermaterialet skulle det årliga antalet ankomna försändelser beräknas och bilda bas för gottgörelsen till Frankrike. Detta skedde synbarligen genom att man med 26 multiplicerade det räknade antalet.

Redan den 30.1. 1868 meddelades i cirkulär till samtliga postkontor att från och med 1 till och med 14 juni skulle dessa noggrant räkna och anteckna antalet försändelser av ovannämnda slag.

Det anges även: "På det att för postanstalter, hvilka icke direkt utväxla slutens brefsäck med Frankrike, ej må uppkomma

Fig. 9. Brev från Campinas, Brasilien till Stockholm. Med fransk avräkningsstämpel F *21.

någon tvekan derom, huruvida försändelse, inlemnad i annat land, hvars post i allmänhet transitobefordras genom Frankrike, blifvit i den franska brefsäcken fortskaffad eller icke, åligger, ifråga om transitoförsändelser af ifrågavarande slag, som under den nämnda tiden eller kort derförut kunna hinna bestämmelseorten, vederbörande utvexlingskontor, hvilka verkställa omkarteringen af dylika försändelser, att medelst tecknet Fr. p. s. utmärka dem bland dessa försändelser, hvilka blifvit i franska postsäcken fortskaffade och som följaktligen, derest särskild brefbärareavgift blifvit under tiden 1-14 juni för dem utgjord, böra i den nu infordrade uppgiften ingå". Fr. p. s. betyder Frankrike per säck.

Tydligen ansåg KGPS att postkontoren själva kunde avgöra vilka försändelser som härstammade från Frankrike och Algeriet eftersom dessa inte behövde märkas. Eftersom försändelser från Frankrike kunde ha blivit styckevis avlämnade av danska eller nordtyska postverken skulle utväxlingskontoren märka sådana brev med "st. utv." (styckevis utväxlade) så att dessa inte kom att ingå i postkontorens brevräkning. Brev som utlämnades till adressaterna för ett överenskommet belopp för en viss tid skulle inte heller ingå i brevräkningen men detta av administrativa skäl.

Enligt cirkulär 13.8. 1868 bar det sig emellertid inte bättre än att en utväxlingspostanstalt glömde att påteckna breven så som ovan nämnts och följaktligen blev brevräkningen otillfredsställande. Flera postkontor hade dessutom enbart rapporterat försändelser märkta "Fr. p. s." det vill säga bara sådana försändelser som transiterat Frankrike. Ett postkontor hade bara uppgivit det antal försändelser som transiterat danska eller tyska postverket, ett annat hade inte ansett sig ha skyldighet att räkna några brev alls eftersom detta kontor inte var en utväxlingspostanstalt för den franska posten. Med anledning av denna förvirring, som tydligen var total, bestämdes i samma cirkulär att en ny undersökning skulle äga rum, nu den 1-14 oktober. Entydigt specificerades att: "uppgifterna afse icke blott de bref och försän-

delser under band, hvilka äro försedda med tecknet Fr. p. s., hvarmed af vederbörande svenska postutvexlingskontor utmärkas sådane försändelser, som transiterat Frankrike, utan äfven alla de bref m. m. från orter i Frankrike och Algeriet, hvilka icke, såsom styckevis utväxlade öfver Danmark eller Nordtyskland, finnas åsatta beteckningen st. utv. [...] ". Separat skulle även noteras antalet försändelser, som avhämtats privat eller utlämnats mot ersättning per år e.d. Detta för att ge vis kontrollmöjlighet.

I ett brev till Postinspektionen för SSB, daterat 13.8. 1868 (men som inte expedierades förrän 18.9) anger KGPS att denna undersökning skulle ske 1-14 oktober. Vidare sägs att "till underlättande af besväret med den påteckning af de uti KS Cirkulärskrifvelse den 30 sistlidne januari omförmälde slag af franska bref; hvilken det åligger Tit. verkställa, skola till Tit. inom behörig tid öfversändas två ex af en för hvardera beteckningen "Fr. p. s." och "st. utv." afsedd stämpel, för att å postkupéexpeditionen Nr:2 (Falköping-Malmö) användas". Observera att referensen till 30 jan. innebär att det fortfarande bara var transitbrev som skulle stämplas.

Brev med motsvarande text sändes samtidigt till Malmö och Stockholm, ankommande poster. Till dessa två postkontor sändes bara en av vardera stämplarna, vilket framgår av reversal daterad 26 resp 28 sep. (HBV 1868, B:162, sid. 991 resp. 1086).

Fyra stampar av vardera "Fr. p. s." och "St. Utv." graverades av Barklund enligt en faktura (HBV, B:153, sid 589) daterad 26 sep. 1868 och attesterad samma dag av Persedel-förrådet. Tyvärr har Barklund med denna faktura vilselett posthistoriker genom att han förväxlat månaderna och angett 25/10 som leveransdatum. Den i en artikel i *Svensk Filatelistisk Tidskrift*, mars 1989 framförda gissningen att man första året (1868) gjorde dessa påskrifter för hand kan delvis vara riktig men stämplarna var framme hos användarna ett par dagar före undersökningsperiodens början och till yttermera visso är två brev kända från 1868 vilka är stämplade "Fr. p. s." Båda dessa härstammar

från Frankrike trots att det endast låg utväxlingskontoren att märka försändelser som transiterat Frankrike.

KGPS rapporterar i ett brev daterat 28.1. 1869 till Paris att enligt den gjorda undersökningen har totalt för år 1868 (givetvis räknat från 1.2 när konventionen trädde i kraft) antalet försändelser beräknats vara 18.251, vilket motsvarade 730 räknade försändelser. Detta innebar en total brevtutdelningsintäkt på 547 Rdr och 53 öre varav hälften, omräknat till fransk valuta, blev 391 Fr och 9 ctms, vilket gottskrevs Frankrike.

I en skrivelse till utväxlingskontoren daterad 2.9. 1869 sägs:

”– förordnar KGPS härigenom att under någon tid före oktober månads ingång och till medlet af samma månad, hvarje år från och med det innevarande, de bref och

bandförsändelser, som till Tit. ankomma i slutna postsäck från Frankrike med Algeriet, – således icke sådana postförsändelser, som endast transiterat Frankrike, – vid Tit. förses med ett aftryck af den Tit. redan tillsända stämpeln Fr. p. s.”

I cirkulär likaså daterat 2.9. 1869 påminns postkontoren om brevräkningen. Det framhålls dock ej att transitförsändelserna var uteslutna från räkningen genom att de, enligt ovan, inte skulle stämplas vid utväxlingskontoren. Snarare tvärtom eftersom det sägs:

”För underlättande af den ifrågavarande undersökningen har Kongl. Generalpoststyrelsen föranstaltat derom, att de bref och bandförsändelser, hvilka till Sverige ankomma i slutna franska postsäcken, skola under någon tid före oktober månads ingång och till medlet af samma månad genom vederbörande utväxlingspostanstalter förses med ett stämpelftryck innehållande bokstäverna **Fr. p. s.**”

Observera att från början var det tydligen avsikten att med handskrift märka

Fig. 10. Brev från Paris till Laurvig, Norge men felaktigt adresserat till Sverige i stället för Norge. Stämpeln Fr. p. s. (Frankrike per säck) användes för att identifiera de försändelser som skulle räknas för att bilda bas för delning av brevbäringsavgiften med Frankrike. Frimärket saknas.

transitbrevnen för att säkerställa att även dessa skulle komma att ingå i brevräkningen. De motsägelsefulla uppgifterna mellan brev och cirkulär enligt ovan kan möjligen bero på att kopior av utgående brev saknas. Bara brevkoncepten finns bevarade och den inskjutna meningen om transitbrev kan ju ha slopats vid renskrivning av brevet. Det måste dessutom ha varit mycket lättare för utväxlingskontoren att stämpla allt i säcken.

Av ovanstående framgår att det kan finnas transitbrev märkta med Fr. p. s. i skrivstil och även brev med st. utv. likaså i handskrift. De härrör då sannolikt från den misslyckade brevräkningen av år 1868 men även förekomst av sådana från den andra räkningen samma år kan inte uteslutas.

Beräknat antal brev var detta år 43.108, vilket motsvarade 1.658 räknade försändelser och 923 Fr 74 ctms tillföll Frankrike.

På grund av kriget blev 1870 ett besvärligare år. Endast 472 brev räknades under perioden 1-14 oktober motsvarande 12.272 för hela året. Båda parter var överens om att detta var ett missvisande antal. Man enades efter en del skriftväxling om att använda sig av 1869 års värde, 43.108, nedräknat i proportion till totala (d.v.s. inkluderande transitförsändelser) antalet försändelser 1870, vilket var 74.860 jämfört med 96.875 år 1869. Detta resulterade i 33.312 försändelser att användas som bas för 1870 års kompensation, vilken därmed blev 713 Fr 83 ctms.

För år 1871 räknades 846 försändelser, vilket motsvarade 21.996 på årsbasis och för 1872 blev det 2.156 resp. 56.056 försändelser.

Motsvarande siffervärden för 1873 och 1874 har jag inte hittat i arkivet. Den 1 juli 1875 trädde den Allmänna Postföreningens multinationella fördrag i kraft och därmed kunde inte Sverige ta ut brevbäringsavgift på brev från medlemsländerna. Trots att Frankrike inte blev medlem förrän vid 1876 års början, bestämde sig KGPS för att slopa utbärningsavgiften även för franska brev från 1 juli 1875. I ett brev av den 15 juni föreslog man nämligen att en kompensation på 724 Fr skulle utgå till Frankrike för första halvåret. Detta motsvarade hälften av 1874 års värde och brevräkning skulle därmed bli

onödig. Enligt brev 22 (23?) juni 1875 accepterade Frankrike förslaget. Från ovannämnda halvårsvärde kan man dra slutsatsen att år 1874 räknades cirka 2.600 försändelser vilket på årsbasis motsvarar 67.600.

Sammanfattningsvis kan man sluta sig till att "Fr. p. s." slogs på ganska många försändelser och att för cirka 10.000 av dessa betalades utbärningsavgift.

Post till Frankrike via Storbritannien under det fransk-tyska kriget

Redan den 21.7. 1870 anmodade KGPS telegrafiskt postkontoret i Göteborg att begära in offerter så att tre à fyra postförande ångbåsturer per vecka skulle kunna komma till stånd mellan Göteborg och England. Eftersom en postförande tur redan existerade, nämligen den mellan Göteborg och Hull, så rörde det sig om ytterligare två à tre turer.

I brev till Kungl. Maj:t 22.9. 1870 anhöll KGPS att få skriva kontrakt beträffande postföring om ytterligare en tur per vecka. Denna mellan Göteborg och London att genomföras med de engelska ångbåtarna "Louise Ann Fanny" och "Mary", vilka redan tillsammans gjorde en tur per vecka mellan dessa städer men inte medförde postsäck. Detta beviljades den 29 september och dagen därefter telegraferade KGPS redieriet Dudgens agent i Göteborg, Aug. Leffler & Co., att om möjligt börja postföring redan nästföljande onsdag.

Inga ytterligare kontrakt skrevs, men den 27.3. 1871 fick göteborgskontoret ånyo ett uppdrag. Denna gång att säga upp ovannämnda kontrakt med en månads varsel. Att kontoret samtidigt ombads efterhöra villkor för fortsatt posttransport ligger utanför denna artikel.

Det bör observeras att möjligheten att styckevis sända post till Frankrike via Storbritannien fanns redan före kriget och att ovanstående är att betrakta som en extra service och en beredskapsåtgärd för det fall att all postföring genom Frankrike hade tvingats upphöra.

Inga bevis har framkommit på försändning av sluten, svensk brevsäck via England

och sådan förekom säkerligen inte. Sverige hade ju inget avtal med Storbritannien om posttransit i slutet säck genom detta land. Undersökning av antalet brev ankomna i slutet säck från Frankrike till Sverige gjordes som anbefallt var under tiden 1-14 oktober även år 1870 och visade att 472 försändelser utdelats mot brevbäringsavgift. Ett klagomål daterat 8 december 1870 beträffande bristfälliga viktangivelser på svenska brevbuntar som via Danmark ankommit till Frankrike bekräftar likaså att posttrafiken pågick. Om man bortser från svårigheten att korrespondera med Paris så verkar det alltså som om den övriga postutväxlingen fungerat någorlunda trots kriget.

Portoändringar under konventionens giltighetstid

Inga anmärkningsvärda portoändringar ägde rum under konventionens giltighetstid. För post "via Brindisi" tillkom portotillägg så att enligt cirkulär av den 31.8. 1871 skulle gälla: "att för brefpostförsändelser, som, i transit öfver Frankrike, utvexlas mellan Sverige och utomeuropeiska orter i allmänhet, skall Franska Postverket godtgöras ett belopp **mera** af 40 centimes (= 28 öre) pr enkel portosats af 10 gram bref och 10 centimes (= 7 öre) för hvarje 40 gram trycksaker, då försändelserna befordras *via Brindisi* än då expeditionen eger rum å hittills vanliga vägar".

Franskt klagomål beträffande post i öppen transit via Tyskland

Ett andra additionalfördrag till fördraget av år 1869 mellan Nordtyska Förbundet och Sverige och giltigt från 1.10. 1873 resulterade i ett enkelporto av 40 öre för frankerade brev i öppen transit via Tyskland. I brev från Frankrike av den 16 juni 1874 ställs frågan varför en del brev ankommer via Tyskland i stället för i den slutna säcken direkt från Sverige. Svaret blev, naturligtvis, att portot var 2 öre lägre vid sådan försändning, men också att sändning via Tyskland bara skulle ske om ett brev var frankerat med endast 40

öre, eller avsändaren genom påskrift begärt att försändning skulle ske på detta sätt.

Ändring av utväxlingskontor och karteringar

I ett brev till Frankrike daterat 6.8. 1868 meddelade KGPS att Ystad hade utgått som utväxlingskontor och ersatts, även under sommarmånaderna, av Malmö. Detta p.g.a. att routen Stralsund-Ystad fr.o.m. maj månads ingång ändrats till Stralsund-Malmö.

Frankrike föreslog i brev daterat 18.11. 1868 att postkupén Forbach-Nancy skulle sluta kartera på SSB och Stockholm och endast kartera på Malmö. Det svenska motförslaget av 7.12. 1868 blev att sådan utväxling skulle ske med SSB i stället för med föreslagna Malmö, och så blev fallet. Stockholm lämnade i fortsättningen sådan post till SSB medan Malmö i stället karterade den på Paris.

Frankrike föreslog i brev daterat 7.6. 1869 att de svenska utväxlingskontoren från och med den 1.7 inte längre skulle kartera på postkupén Erquelines-Paris utan på Paris. Postsäck adresserad till Paris sändes nämligen med expreståg från Köln och anlände därför tidigare till Paris. Dock skulle denna postkupé även i fortsättningen kartera på de tre svenska utväxlingskontoren. KGPS biföll.

Frankrike, som den 19 juli 1870 i Berlin inlämnat krigsförklaring mot Preussen, meddelade med brev 21 juli att all kommunikation mellan Frankrike och Preussen avbrutits. Därför skulle tills vidare ingen kartering ske på postkupén Forbach-Nancy. Sådan post skulle i stället karteras på Paris.

En svensk kungörelse av den 23 juli 1870 informerade att post, undantaget "paketer och penningebref", tills vidare kunde försändas till Frankrike via Tyskland. Anledningen var förmodligen att de slutna postsäckarna överlämnades till Belgien för transit till Frankrike. Denna kungörelse baserade sig på ett tyskt brev daterat redan den 18 juli, vilket även innehöll en "Feldpost-Ordre No. 1", så nog var Preussen väl förberett på krig!

Ett brev av den 19 juli 1870 meddelar att generalpostdirektionen flyttat från Paris till Tours. Detta var i sista ögonblicket ty den 19 fullbordades den preussiska belägringsringen runt Paris. Telegram den 10 december meddelade att ny förflyttning skett, nu till Bordeaux. Belägringen av Paris gav upphov till de välkända ballongbrev som passerade den preussiska belägringsringen i luftballong.

I ett franskt brev av den 15 (eller 19) november anges att utväxling med postkupén Erquelines-Paris upphört och skulle i stället ske med postkupén Paris-Lille.

Tre telegram från Berlin meddelade år 1871 att nu kunde till Paris sändas:

- oförseglade brev via Tyskland (2.2)
- förseglade men ej rekommenderade brev (14.2)
- slutna brevsäck. Även rekommenderade brev kunde nu sändas. Sådana säckar skulle märkas: "Deutsche Postauswechselungsstelle zu Versailles" (15.2). Denna adressering kunde slopas enligt vad som i brev 6.3 meddelades de svenska utväxlingskontoren och var säkerligen en följd av att preliminär fred slöts den 26.2. 1871.

Frankrike meddelade i brev 5.6. 1871 att postkontoret i Paris fr.o.m. denna dag ånyo trätt i funktion som utväxlingskontor.

Den 20 juni meddelades att postkupén Erquelines-Paris åter blivit satt i samma verksamhet som före kriget och att kartering på denna skulle ske från 1 juli. Samtidigt upphörde den tillfälliga postutväxling, som under kriget ägt rum med postkupén Paris-Lille.

Den 26 juni meddelades att alla ambulanta postexpeditioner, som var i beröring med Paris skulle utväxla post direkt med

Versailles. Med anledning av detta skulle de svenska utväxlingskontoren i fortsättningen kartera versaillespost på postkupén Erquelines-Paris i stället för på Paris. Brev från Frankrike 22.7. 1871 upphävde detta beslut och KGPS meddelade postkontoret i Stockholm detta den 27.7 och med tillägget: "och postutväxlingen med vederbörande Franska postanstalter ega rum i alldeles samma ordning som före kriget".

I brev 24.8. 1871 från Frankrike föreslogs att de svenska utväxlingskontoren skulle, p.g.a. ringa korrespondens, sluta kartera på postkupén Forbach-Paris. När KGPS meddelade de svenska utväxlingskontoren detta påpekades även att dessa borde använda sig av de i expeditionsreglementet angivna benämningarna "såväl å de Franska som å de Svenska utväxlingspostanstalterna". Förmodligen åsyftades beteckningen "Forbach-Paris" och en på ett annat ställe av Sverige använd beteckning "Falköping-Malmö" i stället för Jönköping-Malmö. Den senare ändrades i brev 9.3. 1874 till att heta Falköping-Malmö. Det dröjde dock bara till den 3 december samma år innan brevledes förklarades att postkupé Nr 2 numera gick mellan Nässjö-Malmö och skulle i fortsättningen benämnas så.

Arkivreferenser

I texten använda referenser hänför sig till vad som gällde när vederbörande dokument förvarades i Postens Centralarkiv. Det är känt att en del material kommer att få ändrade arkivbeteckningar efter den flyttning till Riksarkivet som ägt rum under 1997.

Källa

Arkivdokument i Postens Centralarkiv.